

ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ЕФЕКТИВНОГО ПІДВИЩЕННЯ ЗНАНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті розглядаються освітні можливості та сутність мнемотехніки, її значення для забезпечення легкого запам'ятовування навчальної інформації молодшими школярами.

Ключові слова: мнемотехніка, мнемоніка, здобувачі початкової освіти, початкова школа.

The article examines education aloportunities and thees sence of mnemonics, it simport an ceforens uringeasy memorization of educationalin for mation by younger school children.

Key words: mnemonics, moemonik, students of primary education, primaryschool.

Сучасний освітній процес передбачає вирішення багатьох питань, ключовим, серед яких, є проблема запам'ятовування значного обсягу навчальної інформації здобувачами. Застосування спеціальних освітніх технологій забезпечує ефективно запам'ятовування нових слів, чисел, дат, правил тощо, а також використання їх протягом життя. Однією з таких технологій легкого та швидкого запам'ятовування інформації, який містить різноманітні способи і методи, сприяє розвитку різних типів мислення та пам'яті, є *мнемотехніка*. Дана методика здатна не тільки оптимізувати навчання, розвинути навички запам'ятовування, а й сприяти підвищенню зацікавленості у подальшому навчанні.

Аналіз наукових доробків та досліджень, слід зазначити, що *мнемотехніка* існує близько двох тисяч років. Вже тоді, представники наукової спільноти вивчали різноманітні способи, що полегшують запам'ятовування. Серед них можемо згадати Цицерона, якому відводять першість у створенні праці щодо згадуваної проблеми. Джордано Бруно займався вивченням, розробкою та викладанням визначеного питання. Аристотель також цікавився цією темою і навчав цього мистецтва свого учня Олександра Македонського. За допомогою мнемотехніки Юлій Цезар і Наполеон Бонапарт володіли феноменальною пам'яттю [2]. Однак, поширенню технології запам'ятовування в Україні, сприяла перша друкована праця присвячена мнемотехніці, яку видав Олександр Деллен, професор, директор Гімназії №1 у м.Київ у 1859р. [1].

Серед науковців, які пов'язані з активним розвитком та популяризацією мистецтва запам'ятовування слід зазначити П. Блонського, К. Гуревича, Ю. Науменка, Л. Терлецьку, Г.Чепурного та ін. На території України працюють сучасні науковці-мнемоністи, серед яких: В.Артихович, Е. Грединарова, Є. Антощукта ін. [3].

Сьогодні генерація інформації настільки швидка та об'ємна, що проаналізувати, опрацювати й запам'ятати її складно як дітям, так і дорослим. Ще однією перешкодою на шляху успішного результату навчання для сучасної молоді є розвиток кліпового мислення, яке також стало предметом вивчення науковцями.

Задля вирішення зазначеної проблеми, науковці пропонують впроваджувати в освітній процес спеціальні методи і способи для більш легкого запам'ятовування інформації, тим самим перетворювати навчання в цікаву діяльність.

Мнемотехнікою називають мистецтво запам'ятовування (з грецької мови), алгоритми, створені для того, щоб легше і швидше виділяти, структурувати, запам'ятовувати й відтворювати складну інформацію за допомогою асоціацій. Вона полегшує не тільки запам'ятовування, а й збільшує обсяг пам'яті [4].

Мнемотехніка сприяє перетворенню інформації в образи (зорові, слухові, графічні) і асоціації, це забезпечує розвиток пам'яті, уважності та інтелекту у дітей молодшого шкільного віку [5].

У сучасному освітньому просторі, на думку Г. Чепурного, «...класифікують класичну і педагогічну мнемотехніки. У свою чергу класична базується на принципах образного (візуального) мислення через штучні асоціативні зв'язки, виведенні у процесі запам'ятовування інформації. А педагогічна - зосереджена на мовленнєвому мисленні: складанні речень по буквам, розчленуванню інформації на частини, пошуку закономірностей, складанні структурних схем та систематизації інформації, яку треба запам'ятати» [6].

В наукових доробках, вченими виокремлено значну кількість мнемотехнічних методів і прийомів, виділимо найбільш розповсюджені з них:

- «утворення асоціації» (встановлення зв'язку або асоціації між новою інформацією та вже засвоєними знаннями або власним досвідом);
- «систематизація» (перетворення інформації в логічні та структуровані системи, наприклад, групування за темами, категоріями, або хронологією);
- «римування» (використання римованих слів або віршів для запам'ятовування необхідного контенту);
- «ланцюжок» (використання ланцюжків асоціацій для з'єднання інформаційного матеріалу);
- «вішак» (доєднання нових даних на вже знайомі образи або місця);
- «символізація» (перетворення отриманої інформації в легко запам'ятовуванні символи або образи);
- «кодування по співзвучності» (асоціативне запам'ятовування за звуками або співзвучністю);
- «утворення слова зі складів» (поділ складних термінів на більш прості складові, які можна легше запам'ятати);

- «Метод Цицерона» (використання пам'ятних позицій або місць, просторово-візуальних зв'язків для запам'ятовування інформації);
- «скорочення» (застосування аббревіатур та формул для збереження об'ємних даних у пам'яті);
- «сюжет» (вигадування історій, сюжетів, які включають елементи інформації, яку треба запам'ятати).

Данні прийоми та методи дозволяють створювати асоціативні зв'язки, допомагають розвивати образне мислення, вміння знаходити аналогії між різними елементами системи. Здобувачі початкової освіти під час освітнього процесу можуть опинитись перед проблемою невміння поєднувати стару та нову інформацію, а *мнемотехніка* допомагає знайти зв'язки між ними.

Слід зазначити, що *мнемотехніка* є протилежністю так званому «зазубрюванню», коли здобувач механічно, не розуміючи матеріал заучує його, а через деякий час навіть не може згадати що вчив [1].

В основі застосування *мнемотехніки* лежить наступний принцип: здобувач освіти отримує знання, які потрібно запам'ятати, мозок перетворює їх у образи за допомогою асоціацій. Коли необхідно згадати один із образів, спрацьовує асоціативний ланцюжок і відновлює всю інформацію. Важливим є використання *мнемотехніки* у початковій школі, щоб навчити молодших школярів легкому і швидкому запам'ятовуванню інформації, навіть якщо вона складна й об'ємна. Адже це забезпечить і вирішення інших освітніх та психологічних завдань: розвитку роботи обох півкуль головного мозку; покращенню уважності, пам'яті, логічному й образному мисленню; розширенню словникового запасу; вмінню послідовно висловлювати думки; різнобічному сприйняттю дітьми картини світу; збагаченню інтелектуального потенціалу корисними навичками [6].

Пропонуємо для прикладу вивчення порядку відмінків іменників (навчальний предмет: українська мова) у 4 класі за допомогою методу «сюжет». Складаємо міні-історію з використанням перших літер слів, які треба запам'ятати. Чим кумедніше буде звучати речення, тим легше буде здобувачам запам'ятати відмінки:

<i>Вигадана фраза</i>	<i>Оригінал</i>
Наздогнала Рись Дитину, Зайчик Обігнав Машину, Кінець.	Називний, Родовий, Давальний, Знахідний, Орудний, Місцевий, Кличний.

Під час опанування іноземної мови: при вивченні лексичних одиниць з теми «Clothes» («Одяг») можна запропонувати асоціативне запам'ятовування по співзвучності вивчених раніше слів:

<i>Нова лексична одиниця</i>	<i>Співзвучна лексична одиниця</i>	<i>Зв'язок</i>	<i>Візуальне закріплення асоціації</i>

«wig»-перука	«pig»-свиня	«pigin a wig» - свиня в перуці	
«cap» - кепка	«cat» - кіт	«catinthecap» - кіт в кепці	
tie	tiger	«Tieon a tiger» - Краватка на тигрі	
«bag» - сумка	«big» - великий	«bigbag» - велика сумка	

Для більш ефективного та довготривалого результату краще залучати усі види запам'ятовування (візуальне, аудіальне, емоційне, кінестетичне, асоціативне) з акустично-вербальним базисом (римою та ритмом) та моторною опорою.

Отже, *мнемотехніка* - ефективний спосіб оптимізації навчання здобувачів початкової освіти, що сприяє розвитку асоціативного та образного мислення, збільшенню об'ємів пам'яті, формує і розвиває навички легкого сприйняття та запам'ятовування навчальної інформації; створює впевненість у собі та у власних можливостях. Використання *мнемотехніки* під час реалізації освітніх галузей в початковій школі підсилює результат, передбачений програмою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Agnieszka Murdoch. How to use mnemonics to learn vocabulary in any language. URL: <https://www.5minutelanguage.com/how-to-use-mnemonics-to-learn-vocabulary-in-any-language/> (Дата звернення: 27.04.2022).
 2. Лялька Л. Я. Практичне застосування методів мнемотехніки. Матеріали Форуму педагогічних ідей «Урок». URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/44485/ (дата звернення: 05.09.2020).
 3. Пашко Л. (2022). Мотивація навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів початкових класів при вивченні розділу «Фонетика» засобами мнемотехніки. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти, 1(17), С. 122–134. URL: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.17.2022.259981>
 4. Тизьо А. (2015). Проблеми формування основ мнемотехніки у сучасній початковій школі. Магістерський науковий вісник, 23, 151–156.
 5. Титаренко Л. Мнемотехніка на уроках математики в початковій школі / Л. Титаренко // Новий Колегіум. Харків : ХНУРЕ, 2019. № 1. С. 43-47.
 6. Чепурний Г. А. (2017). Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець.
- Науковий керівник докторка філософії Бальоха А. С.**